

ἐν τῇ Μαύρῃ ἡπείρῳ ἐρυθροχιτώνων στρατιωτῶν ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ ὅτι πολλοὶ Εὐρωπαῖοι εὔρονται αἰχμάλωτοι τῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τὰς χώρας ταύτης ἀπολιτίστων κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοτριακοῦ ιεραποστόλου.

Ἐν Ἰταλίᾳ δὲ μαρκήσιος Ρουδίνης ἔχει τὸ οἰκονομικὸν ζῆτημα καὶ τὸ τελωνειακόν, κατώρθωσε δὲ νὰ νικηφορήσῃ ἐν ἑκατέρῳ, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας ἐνίων πολεμίων τῆς κυβερνήσεως· ἡ νίκη αὐτοῦ ὅμως ἵτο οὐχὶ περιφανῆς, διότι ἄμα τῇ ἐλαχίστῃ δυσχερείᾳ προέβαλλε τὸ ζῆτημα ἐμπιστοσύνης καὶ ἐτύγχανεν οὕτω τοῦ ποθουμένου. Ἐν Αὐστρίᾳ ἡ κυριωτέρα προσοχὴ στρέφεται, μετὰ τὰς ἐμπορικὰς συνθήκας, εἰς τὸ φυλετικὸν ζῆτημα καὶ εἰς τὰς κυβερνητικὰς περιπλοκὰς συνεπείᾳ τῆς ἐπιτάσεως τοῦ ζῆτηματος τούτου· ταύτοχρόνως ἡ οὐγγρικὴ βουλὴ διαλύεται συνεπείᾳ τοῦ ἀρξαμένου κοινοβουλευτικοῦ κινήματος, διότι πολλαχοῦ προκαλεῖ πράγματα τῇ ἑκτελεστικῇ ἔξουσίᾳ. Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζῆτημα ἔξελιπε καὶ ἀντ' αὐτοῦ συνεζητήθη τὸ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων, διότι κατέληξεν εἰς περιφανῆ τῆς κυβερνήσεως νίκην. Ταύτοχρόνως ἡ βουλὴ ἐπελάβετο καὶ τοῦ ζῆτηματος τοῦ πρωτοκόλλου τῆς ἐν Βρυξέλλαις συνδισκέψεως, τοῦ ἀναγομένου εἰς τὴν παρακώλυσιν τῆς δουλείας, διανευθέντων ἥδη τῶν ἐγγράφων τῆς σχετικῆς Κιτρίνης βίβλου. Ὁ γάλλος ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς ἔκρινε καλὸν νὰ ἐπισπεύσῃ τοῦτο, διότι μέχρι τῆς 2 Ιανουαρίου 1892 λήγει ἡ ταχθεῖσα προθεσμία πρὸς ἐπικύρωσιν τοῦ πρωτοκόλλου τούτου. Τὸ διάβημα τοῦ κ. Ριμπώ περιποιεῖ μεγάλην τὴν Γαλλία τιμήν, ἀτε μόνη καθυστερησάσῃ ἐν τῇ ὑπογραφῇ καὶ ἐπικυρώσει τοῦ εἰρημένου πρωτοκόλλου, τὸ τοσοῦτο σπουδαίαν κατέχοντος σελίδα ἐν τῇ ιστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς φιλανθρωπίας.

Ἐκ τῶν τοῦ Αἴγυπτου κρατῶν δὲ Ἐλλὰς σχεδόν δλοσχερῶς ἀπρακτεῖ ἐν τῷ σταδίῳ τῆς δράσεως καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἔθνικὴ ἀντιπροσωπεία τοσοῦτον ἐλλιπής περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν ἐφάνη τῶν καθηκόντων, ὥστε οὔδε αὐτὸς διούπολογισμὸς ἐπεψήφισθη, καίτοι ἐν Ἐλλάδι δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἐν Γαλλίᾳ μέτρον, καθ' ὃ δὲ κυβερνητοὶ δύναται νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ δωδεκατηνοῦρια. Ἡ Σερβία διατελεῖ ἐν ταῖς παραμοναῖς ὑπουργικῆς κοίσεως καὶ ἐν δημοτικαῖς ἐκλογαῖς, ἐν δὲ τῇ Ρουμανίᾳ τὸ ὑπουργεῖον Καταρδζῆ, μόλις δεκαπενθήμερον ἀριθμοῦν ὑπαρξία, ἔτυχε ψήφου δυσπιτίας καὶ ἀπήτησεν οὕτω τὴν διάλυσιν τῶν βουλῶν, αἵτινες ἀντικαθίστανται διὰ τῶν κατὰ τὸν προσεχῆ φεβρουαρίον διεξαχθούσην ἐκλογῶν. Σπουδαιοτέρα πως εἶναι ἡ βουλγαρογαλλικὴ διαφωνία, ἡτὶς, παρατεινομένη, δύναται νὰ προκαλέσῃ πράγματα τῇ εὐρωπαϊκῇ εἰρήνῃ καὶ μάλιστα προσφάτου ὄντος ἔτι τοῦ παραδείγματος τοῦ πραξικοπηματικοῦ λέβητος τῶν Βουλγάρων.

Ἐκ Σινικῆς οὐδὲν νεώτερον ἔξαγγέλλεται περὶ τῶν ταραχῶν καὶ ἐλπίδες ὑπάρχουσι περὶ ἔξομαλίσεως τῶν πραγμάτων κατὰ τρόπον εὐάρεστον τοῖς Εὐρωπαίοις· εἰς τὴν ταχείαν εὐόδωσιν τῶν δυσχερειῶν ἐπέδρασεν ἴσως καὶ ἡ τῆς Ρωσίας πολιτεία, ἡς, ἔνεκεν ἡ κυβερνητοῦ Πεκίνου προσφέρει τῇ Γαλλίᾳ τὴν νῆσον Φορμόζαν ἐπὶ σκοπῷ ἀρωγῆς ἐν ἀνάγκῃ.

Τὰ ἐν Βραζιλίᾳ εἰς δημαλωτέραν εἰσῆλθον φάσιν, τούτωντίον δὲ ἡ Χιλὴ ἐπιτείνει τὴν πρὸς τὰς Ἡνωμένας πολιτείας ἔχθραν ἐν τῷ ζῆτηματι τῆς «Βαλτιμόρης» καὶ ἡ κυβερνητοῦ τῆς μεγάλης ἀμερικανικῆς δημοκρατίας συμπλογὴ ναυτικάς τινας παρασκευάς ἐναντίον τῆς Χιλῆς.

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ.

(Συνέχεια· ἵδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Δ'.

Η ΕΙΣ ΜΟΣΧΑΝ ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΓΑΜΟΣ.

Οσάκις οἱ αὐτοκράτορες καὶ ἡγεμόνες μετέβαινον διὰ τῆς Τοσκάνης εἰς τὴν αἰωνίαν πόλιν, κατέρχοντο ἐκ Φλωρεντίας διὰ τῆς Σιέννης, Ραδικοφανίου καὶ Ἀκουαπενδέντης μέχρι Βιτέρβης· ἡ δόδε αὐτὴ ἦν ἀντιστρόφως ἡ τῆς πρὸς τὸν ἐν Μόσχᾳ ἡγεμονικὸν νυμφίον πορευομένης ἀλληνίδος νύμφης.

Ἐν Βιτέρβῃ ἐκράτει παράδοσις, τόσον ἀρχαία ὅδον καὶ ἀπίθανος, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, καθ' ἣν η πόλις αὐτὴ ἦν ἡ ἀρχικὴ πατρὸς τῶν Παλαιολόγων. Οἱ ἐγχώριοι χρονογράφοι ἀνεπαρκῶς δὲν περὶ αὐτῆς ἀποφαίνονται, οὐχ ἡ τῶν δημοτικοῦ συμβούλιου τῆς πόλεως ἡ τιμητικὴ θέσις διεπηρήθη εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου· ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου κατὰ παράδοξον τῆς τύχης εἰρωνίαν ἐν τοῖς ἀρχεῖοις αὐτῆς οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ὑπάρχει ἐγγραφὸν σχετικὸν πρὸς τὴν διάβασιν τῆς Ζωῆς. Εἰς μόνον χρονογράφος, καὶ οὗτος δὲ οὐχὶ ὁ μαλιστα ἀξιόπιστος, διεπήρησε τὴν μνήμην τοῦ γεγονότος, διηγούμενος ἐν συντόμῳ δὲ τῷ ἡγεμονόπαιος, διάσημος ἐπὶ τῇ καλλονῇ καὶ τῷ γένει, ἐζητήθη εἰς γάμον παρὰ τοῦ «βασιλέως τῆς Ρωσίας», μεγάλας παρασχόντος πολιτικὰς ὑποσχέσεις, καὶ διῆλθε διὰ Βιτέρβης, μεταβαίνοντα παρὰ τῷ συζύγῳ αὐτῆς.

Τῇ 17/29 Ιουνίου ἡ Ζωὴ ἀφικνεῖτο εἰς Σιέννην. Πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ταῦτης, ὡς ὁ ἀναγνώστης ἐνθυμεῖται, εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων συντίσει τὴν μνήμην τοῦ καρδινάλιος Βισσαρίων καὶ Σιέτος δὲ ὁ Δ' εἶχεν ἀπευθύνει πρὸς αὐτοὺς συστατήριον ἐπιστολήν, μὴ διασθεῖσαν. Αἱ ὑψηλαὶ αὖται συστάσεις δὲν παρῆλθον ἀνεύ πατοτέλεσματος· κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς εἰς τὴν πόλιν εἰσόδου τῆς Ζωῆς οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς «λαμπρᾶς πόλεως», συγκληθέντες ἵκανοι, ἐπεψήφισαν δι' ἐκατὸν δύο δοκοντά ψήφων κατὰ τεθδαράκοντα δύο πίστωσιν πεντάκοντα φλωρινών εἰς τὰς δαπάνας τῆς ὑποδοχῆς καὶ τῆς φιλοξενίας. Ἡ ἡγεμονόπαιος ἐγκατέστη ἐν οἰκῷ συνεχεῖ τῷ λαμπρῷ μπτροπολιτικῷ γαφῇ, παρεσχέθησαν δ' αὐτῇ αἱ μέγισται τῶν τιμῶν, καθ' ἀδιαβεβαιοῦ ὁ Ἀλλεγρέττος· Ἀλλεγρέττος ἐν τῷ ἡμερολογίῳ αὐτοῦ.

Ἐνταῦθα τὰ ἔχην τῶν δόσιτόρων ἀπόλληνται ἐπὶ τίνα χρόνον. Ἐν τῇ δόδῃ αὐτῶν ἦν ἡ Φλωρεντία, ἔνθα οἱ Μέδικοι, οἱ τίνα προῖκα τῆς ἡγεμονόπαιος καταβαλόντες, ἐνδιεφέροντο περὶ αὐτῆς, ἔνθα, ἐν τῇ ἐστίᾳ ταῦτη τῆς Ἀναγεννήσεως, ὁ ἐλληνισμὸς ἐθημίζετο, ἔνθα οἱ ἐκ Κωνσταντινούπολεως φυγόντες «Ἐλληνες» διέτριον εὐθροσύνως, ἔνθα ἡ πλατωνικὴ ἀκαδημία κατέλεγεν ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτῆς πολλοὺς ὀπαδούς καὶ ὁ Λωρέντζος, περιστοιχούμενος ὑπὸ φιλοδοχῶν καὶ ποιτῶν, ἐτέλει κατ' ἔτος, ὡς ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Πορφυρίου, ἐφότην εἰς τιμὴν τοῦ Πλάτωνος, ἔνθα τέλος ὁ Δημήτριος Χαλκοκονδύλης, διαδεξάμενος τὸν Ἀργυρόπουλον, διδάσκων δὲ δαπάναις τῆς κοινότητος τὰ ἐλληνικὰ γράμματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ. Πάντες οὖτοι οἱ «Ἐλληνες» καὶ οἱ τὸν ἐλληνισμὸν διαδίδοντες ἐπελάβοντο βεβαίως τῆς εὐκαιρίας, διπλαγματα, προσειλκυεν ἀθρόαν τὴν νεολαίαν περὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ καὶ ἐξέπληττε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, λέγει ὁ κ. Πηρόλιγγ, διὰ τῶν γνώσεων καὶ κατεγούτευεν αὐτοὺς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ, τῆς πνευματικῆς ταῦτης ἐγγασίας κατ' οὐδὲν ἐλαττούσης παρ' αὐτῷ τὴν ἀνδρικὴν ὄφην, ἀλλ' ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ καταστῇ καὶ δεκάτου τέκνου πατήρ.

Σοφίαν, ἥν πολλάκις ἡ πόλις ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ θαυμάσῃ.
«Ἐξουσία ἀνάστημα διάγον ύψηλόν, λέγει ὁ κ. Πηδολιγγ κατὰς τὰς ἀρχικὰς πτυχάς, ἐφαίνετο εἰκοσιτετράετις· αἱ φύλαρχες τῆς
Ἀνατολῆς ἔλαμπον ἐν τοῖς ὄθιταλμοῖς αὐτοῖς, ἡ λευκότης δὲ τῆς
ἐπιδερμίδος ἔξηγγελλε τὴν εὐγένειαν τῆς ἱκαναγωγῆς αὐτῆς. Τῇ
ἀληθείᾳ, ἀναφωνοῦσι μετ' ἐνθουσιασμοῦ οἱ χρονογράφοι τῆς Βο-
νωνίας, ώσει πήθελον νὰ διαψεύσωσι τὸν Πούλκην καὶ νὰ κα-
ταστήσωσιν ἡμᾶς ἐπιφυλακτικούς πρὸς τοὺς σαρκασμούς αὐτοῦ
τῇ ἀληθείᾳ ἥν θελκτική καὶ ώραια. "Οτε ἐνεφανίζετο εἰς τὸ δη-
μόσιον, ἐπὶ τῶν ὅμων αὐτῆς ἐκυμάτιζεν, ἀποκαλύπτουσα τὴν
ἀλουργὴν αὐτῆς ἐθῆτα, χυνδοποίικιτος μηλωτὴ σίμωρος, κεκρύ-
φαλος ἀπαστράπτων ἐκ χρυσοῦ καὶ μαργαριτῶν ἐκόδημει τὴν κε-
φαλὴν αὐτῆς, πολύτιμος δὲ λίθος, εἰς περόνην ειργασμένος καὶ
ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος προσθητημένος, ἐπέσυρε πάντων τὰ
βλέμματα. Οἱ διαπρεπέστατοι τῶν εὐπατριδῶν νεανιῶν ἀπετέ-
λουν τὴν ἀκολουθίαν τῆς εὐκλεοῦς ὁρφανῆς, ἡμιλλῶντο δὲ περί^τ
τῆς τιμῆς τοῦ νὰ κρατήσωσιν αὐτὴν τὰ ἑνία τοῦ ἵππου αὐτῆς
"Εκτακτος ἀνεπτύχθη πομπή, ὅτε μετέβη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
ἄγιου Δομινίκου . . .»

Ἐν τούτοις, ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὴν Γερμανίαν, διότι ὁ Βώλπ
δὲν ἐπεθύμει νὰ διακυνθίνεται ἐν τῇ Διθουανίᾳ, ἔτει νὰ διέλ-
θωσι διὰ τοῦ ἑνετικοῦ ἑδάφους. "Αν ὁ πολυμήχανος πρεσβευτής
παρέκαμπτεν ἐπιμελῶς τὴν ἔδραν τοῦ φοβεροῦ συμβουλίου τῶν
Δέκα, μετὰ τοῦ ὅποιου θὰ είχε νὰ θεωρήσῃ ὀχληγούς λογαρι-
σμούς, προσθιλέστεραι ἀναμνήσεις εἰλκυνούντων πρὸς τὴν Βι-
κευτίαν, τὴν γενέθλιον πατριδαν αὐτοῦ, ἔνθα εἶχε διαθημισθῆ
παρὰ τῷ λαῷ ὡς «ταμίας καὶ γραμματεὺς τοῦ βασιλέως τῆς Ρω-
σίας», τίτλοι, οὓς ἀκούων ὁ μέγας πρίγκηψ Ἰβάν θὰ ἔξεπλήσσετο
ἀναμφιβόλως. 'Αλλ' ὁ Βώλπ δὲν ἔτοις ἐκ τῶν πτοουμένων πρὸς οὔτε
μικρῶν πραγμάτων ὥδεισε θαρραλέως πρὸς τὴν πόλιν τῶν προ-
γόνων αὐτοῦ, γραφικὴν πάντοτε καὶ χαρίσθιαν, οὕπω τότε πε-
προικισμένην ὅμως διὰ τῶν ὥραιών ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων τοῦ
Σκαμόζη καὶ τοῦ Παλλαδίου. Πρῶτος σταθμὸς ἐγένετο κατὰ τὴν
περίχωρον, ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Νάντου, ἀνικούσῃ τῷ Τρεβιζάνῳ
Βώλπ, ἔξαδέλφῳ τοῦ Ἰωάννου Μπαττίστα. Εἰς ἀνάμνησιν τῆς
ἐπισκέψεως ταύτης ὁ κτίτωρ τοῦ πύργου ἔτυχε τοῦ προνομίου νῦ-
φερη ἐπὶ τῶν ὅπλων αὐτοῦ τὸν βυζαντινὸν ἀετὸν μετὰ τοῦ στέμ-
ματος. Τῇ 10/19 ιουλίου, δύο πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ὥρας, τῇ
Ζωῇ ἐποιήσατο τὴν εἰς τὴν πόλιν εἰδοδον αὐτῆς, τοῦ Δεονάρδου
Νογαρόλα ξενίσαντος αὐτὴν ἐν τῷ μεγάρῳ αὐτοῦ, διέμεινε δὲ ἐν
αὐτῇ δύο ἡμέρας, τὴν 11/20 καὶ 12/21, ἐν μέσῳ ἑορτῶν καὶ συμπο-
σίων, πρὸς τιμὴν αὐτῆς τελουμένων. Πρὸς τιμὴν τῆς ξενιζουμέ-
νης ἡγεμονικῆς νύμφης περιήχθη τότε διὰ τῶν δόδων τῆς πόλεως
ἡ περιφημος γυναῖκας de 'notaji, φορητὸς πύργος εἰκοσι καὶ τριῶν
μέτρων ὑψους, πεπληρωμένος ἀλληγορικῶν μορφῶν, φερόμε-
νος δὲ ἐπὶ τῶν εὐρωστῶν ὅμων πολλῶν ἀθλητῶν καὶ ὑπο-
στηριζόμενος ἀμφοτέρωθεν ὑπὸ τριῶν μακρῶν κοντῶν. Ἐπει-
τῷ μέσῳ, ἐπὶ τῆς τιμπτικῆς θέσεως, ἐκάθητο νεανίας, λευ-
κὸν γυναικεῖον περιεβελημένος ἴματιον, παριστάνων δὲ τὴν δι-
καιοδύνην, μετὰ στέμματος μὲν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τρυτάνης δὲ
καὶ ουμφαίας ἐν ταῖς χερσίν. Δύο κήρυκες, εἰς φουράναν αὐτῆς τε
ταγμένοι, ἵσταντο ἀπέναντι ἐκατέρωθεν αὐτῆς. Υπεράνω ἵπτα-
το ὁ δικέφαλος βυζαντινὸς ἀετός, κρατῶν ἐν τοῖς ὄνυξι τὴν
σφαῖραν καὶ τὸ ξίφος. Ἀλλος σπικὸς μείζων, ἀλλὰ κατωτέρος
κείμενος, ἔφερε τὰ σήματα τῆς Βικεντίας, τὰ σταυροειδῆ ἀργυρο-
στόματα. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου ἔφηβος ἀνείχεν ἑαυτὸν
πολύχρωμον ἀλεξίλιον καὶ ἐκίνει ἑρυθρὰν σημαίαν. Κάτω τὸ
ἔξωστην κατεῖχον κήρυκες πεζοὶ καὶ ἔφιπποι, ἀλλαχοῦ δὲ ἀλ-
λαι ὑπῆρχον σχετικαὶ πρὸς τὴν δύγχρονον πολιτικὴν ιστορίαν
παραστάσεις. Οἱ σύλλογος τῶν συμβολαιογράφων, κτίτωρ τοῦ
παιγνίου τούτου, ἐφόροντεν δτι, διατάσσων τὴν περιαγωγὴν τοῦ
πύργου, συνετέλει εἰς τὸν λαμπρότερον ἑορτασμὸν τῆς διὰ τῆς
πόλεως διαβάσεως τῆς Ζωῆς. Οἱ Ἐνετοί, μετασχόντες τῶν ὑπὲ-
τῆς ἐλληνίδος νύμφης ἐκδηλώσεων τούτων, ἐπεμψαν, φαίνεται
πολύτιμα δῶρα καὶ ἀνέλαβον αὐτοὶ τὰς δι' ὅλου τοῦ ἑδάφου
αὐτῶν ὁδοιπορικὰς τῆς συνοδίας δαπάνας.

Αἱ λαμπραὶ αὗται ὑποδοχαὶ ήσαν ὁ τελευταῖος ἀποχαιρετή
ὅμοις τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν κόρον τῶν καιδάρων. Ἡ Ζωὴ δὲ
ἔμελλε νὰ ἐπανίδῃ οὕτε τὸν κυανοῦν οὐρανὸν, οὕτε τὸν λαμ-
πτὸν ἥλιον τῆς Μεσημβοίας· δὲν ἔμελλε ν' ἀναπνεύσῃ πλέο-

τὸν εὐκρατὸν καὶ ἀρωματῶν αὐτῆς ἀέρα. Τάχιστα οἱ γιγάντιοι φρουροὶ τοῦ γερμανικοῦ κόσμου, αἱ "Ἀλπεῖς, ἐνεφανισθηδαν πρὸ τῆς συνοδίας μετὰ τῶν χιονοσκεπῶν αὐτῶν κορυφῶν. Συνήθως διήρχοντο ταύτας κατὰ τὸ μέρος, τὸ καλούμενον Pizzo della Fugazza, ὅπως κατέλθωσιν εἴτα πρὸς τὸ Ροδερέτον καὶ τὸ Τρίδεντον. Ἡ συνοδία ὥσφειλν ὠδαύτως νὰ σταθμεύῃ ἐν Ἰνδριόύκη καὶ Ἀουγσδούργῳ, παρὰ τοῖς χρονογράφοις ὅμως μόνον ἐν Νυρεμβέργῃ συνεχίζεται ἢ ὀδοιπορίᾳ. Τῇ 1/10 αὐγούστου ἡ Ζωὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὴν πόλιν ταύτην καὶ διέτριβεν ἐν αὐτῇ 4 ἡμέρας. Αἱ ἀρχαὶ ἐδωρήσαντο αὐτῇ πλουσίαν ζώνην, αἱ δέσποιναι βαρέλιον οἶνου καὶ δακχαρωτά. Ἐν τῇ δημαρχείῳ ἐδόθη μέγας χορὸς, οὗ μετέχει τὸ ἄνθος τῆς κοινωνίας τῆς πόλεως, καθ' ὃν δὲ παρέστη καὶ ἡ ἡγεμονόπαις, ἀλλά, προσποιηθεῖσα ὅτι εἶναι κεκυρκυῖα, δὲν ἥθελησε, λέγει ὁ κ. Πηρδιλιγγ, νὰ κινηθῇ διὰ τῶν βυζαντινῶν ποδῶν αὐτῆς τὴν γερμανικὴν κόνιν. "Οτε ἐπανήρχετο οὕκαδε, δύο ἐπιτίδειοι ιππεῖς ἔξετέλεσαν ιππασίαν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς ἀγορᾶς, ἡ Ζωὴ δὲ ἡμειψεν αὐτοὺς ἐκάτερον διὰ χουσοῦ δακτυλίου. Λεπτομέρεια παραδόξους: κατὰ τοὺς ἀγαθοὺς Νυρεμβεργίους, ὁ Ιβάν ἦν ιδιχυρὸς ἡγεμών, «οικῶν πέραν τῆς Νοβιγορόδης», ὁ τοῦ πάπα δὲ ἀντιπρόσωπος, ἐγραφον οἱ χρονογράφοι αὐτῶν, μετέβαινεν εἰς τὰς ἀπωτάτας ἐκείνας χώρας, ὅπως ἀπονείη μὲν αὐτῷ τὸ βασιλικὸν στέμμα καὶ διδάξῃ αὐτὸν τὴν χριστιανικὴν πίστιν. «Βεβαίως, λέγει ὁ κ. Πηρδιλιγγ, οὐδεὶς ἄλλος παρὰ τὸν Βώλπ ἦν ὁ ἐγγάτης τῶν ἀνευλαβεῖων τούτων. Εἶναι αἱ πρῶται ἀρχαὶ παραδόξους φύμης, ἥτις διηρκεδεν ὑπὲρ τὸν αἰδναν».

Τῇ 30/8 αὐγ. ἡ τοῦ ἀνδειατικοῦ δεσμοῦ μητρόπολις ὑπεβάλ-
λετο εἰς δαπάνας, ὥσπερ τελέσθη ἐορτὰς εἰς τιμὴν τῆς ἐν Γεργμα-
νίᾳ θεωρουμένης ως θυγατρὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως. Ἐκ Λιβύκης ἡ Ζωὴ μετέβη διὰ θαλάσσης εἰς Ρε-
βάλην, ἐνθα οἱ ιππόται τοῦ τευτονικοῦ τάγματος ἀπένειμαν
αὐτῇ τὰς τιμὰς τῆς πόλεως· ἐν Δορπάτῃ δὲ προϋπήντηδαν τὴν
μέλλουσαν τῶν Ρώσων ἡγεμονίδα ἀντιπρόσωποι τοῦ μεγάλου
ποίγκηπος.

Μεταξύ τοῦ μέγα γεγονός εἶχε διαθουληθῆ ἐν Ρωσίᾳ, ὁ λαὸς δὲ ἐπεθύμει νὰ μετάσχῃ τῆς χαρᾶς τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ νὰ προσαγορεύῃ τὴν Ζωὴν ἐπὶ τῇ ἀφίξει αὐτῆς· οἱ τῆς Πτοκώβης κάτοικοι πύτυχον πρῶτοι ἐν τούτῳ. Τῷ 2/11 ὀκτωβρίου σκάψη τῶν παρατάξεων κατέπλευσαν μέχρι τῶν ἑκβολῶν τοῦ Ἐμπάχ, οἱ πρόκριτοι δὲ τῆς Πτοκώβης ἀποδάντες προσδίνεγκον τῇ μνηστῇ τοῦ Ἰβάν τὸν ἄρτον καὶ τὸ ἄλας μετὰ ποτηγίου οἰνοῦ κατὰ τὸ πατροπαράδον ωραίκὸν ἔθιμον. Ἡ συνοδία παραχρῆμα ἐπανέλαβε τὴν ὁδόν. Ὁ διάπλους τῶν λιμνῶν τῆς Πείπουνς καὶ τῆς Πτοκώβης διήρκεσε δύο ημέρας. Οἱ ὁδοιπόροι, ἀνερχόμενοι τὴν Βελικάιαν, ἐστάθμευσαν ἐπὶ τινας ὧδας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μονῇ τῆς Σνιετογορόσκης, ἀφιερωμένην εἰς τὴν γέννησιν τῆς Θεοτόκου.

"Αμα ώς ή Σοφία — οὕτως ὄνομάζουσι τὴν Ζωὴν οἱ ρωσοὶ χρονογράφοι, οὕτω δὲ θὰ καλῶμεν αὐτὴν καὶ ἡμεῖς τοῦ λοιποῦ — ἐπλησίασεν εἰς τὴν Πόσκωβν, ὁ κλῆρος τῆς πόλεως ἐξῆλθεν εἰς προϋπάντησιν αὐτῆς, ἀπασι δὲ ή θυνοδίᾳ ἐπορεύθη εὐθὺς εἰς τὸν μυτροπολιτικὸν ναόν. Ὁ λαός ἐπευθύμει παραθόρως τὴν Σοφίαν. «Ως πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ πάπα, λέγει ὁ κ. Πηρλιγγ, μετὰ τῆς ἀλουργοῦ ἐσθῆτος αὐτοῦ, τῆς μίτρας, τοῦ λατινικοῦ ἑσταυρωμένου, οὗτος διηγείει τὴν γενικὴν ἔκπληξιν. Τὴν ἔκπληξιν δὲ διεδέξατο τὸ σκάνδαλον, ὅτε ὁ Βονούμβριος διετέθη νὰ μὴ προσκυνήῃ τὰς εἰκόνας κατὰ τὸν ὁρθόδοξον τρόπον. Η Σοφία ἐπενέβη, ὅπως ἀναγκάσῃ αὐτὸν εἰς τοῦτο». Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπισήμου δοξολογίας συνηλθον ἀπαντας ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς πόλεως, ἔνθα ποταμὶδὸν ἔρρευσε τὸ ὑδρόμελο. Οἱ βογιάροι καὶ οἱ προκριτότεροι τῶν ἐμπόρων ὑπέβαλον τὴν ἡγεμονίδι τὰ σεβάσματα αὐτῶν μετὰ δώρου πεντίκοντα ρουσλίων, ἐξ ὧν καὶ ο Βώλπ ἔλαβε τὰ δέκα. Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται τῆς συμπαθείας συνεκίνησαν τὴν ὁρφανὴν τῶν ἐλλήνων αὐτοκρατόρων κόρων, προσβλέπουσαν ἐν αὐταῖς μειδιῶν τὸ μέλλον κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῆς ἐκ Πόσκωβν, ἕνχαριστήσασα θερμῶς τοῖς κατοίκοις, ὑπέσχετο αὐτοῖς τὴν εὔνοιαν αὐτῆς παρὰ τῷ ἡγεμόνι.

Ομοία λαμπρότης ὑποδοχῆς, ὅμοιος ἐνθουσιασμός ἐν Νοβγορόδῃ. Η ὑπερήφανος πολιτεία, ἡς τὴν ἀπώλειαν ὕμοδαν οἱ τῆς Μόσχας πρίγκιπες, κήτις δὲ ἐνίστε ἀντιτάσσει αὐτοῖς τὸ θάρρος τοῦ ἀπελπισμοῦ, θεραπεύει τὴν εὔνοιαν τοῦ τρομεροῦ Ἰσάν, ὃς μετ' οὐπολὺ θὰ ἀστ τὸ κωδωνοστάδιον. οὐδὲ οἱ φαιδροὶ κωδωνι-

σμοὶ συγκαλοῦσι τὸν λαὸν εἰς τὰς θορυβώδεις αὐτοῦ συνελεύσεις· τότε αἱ ἐλευθερίαι, τὰ κλέναι καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Νοβογορόδης θὰ ὅσι κατατεταγμένα εἰς τὴν ιστορίαν τῶν παρελθόντων γεγονότων. Ἐπὶ τοῦ παρόντος αἱ θιλιεραι προαισθήσεις εἰσὶ διεσκεδασμέναι, πανταχοῦ δὲ ἡ χαρά ἀνάσσει. Ὁ μητροπολίτης καὶ ὁ διοικητής τῆς πόλεως ἡμιλλῶντο πότερος νὰ προσενεχθῇ φιλοφρονέστερον πρὸς τὴν νέαν τῶν Μοσχοβιτῶν ἀνασσαν· ἀλλ’ ἡ Σοφία ἔσπευσε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν εἰς τὴν Μόσχαν ἄγουσαν.

Οὐδὲν οὕτω παράδοξον ὡς ἡ περιγραφὴ τῆς εἰσόδου τῆς νυμφοστόλου πομπῆς εἰς τὴν πόλιν, ἢν καὶ οἱ σωβινισταὶ τῆς ἐποχῆς ὠνόμαζον τρίτην Ρώμην. Οἱ ρῶσοι χρονογράφοι, μόνη πηγὴ τῶν περὶ τοῦ μέρους τούτου τῆς ιστορίας τῶν γάμων τῆς Σοφίας Παλαιολόγου πληροφοριῶν, ἐκφράζονται ὡδε περίπον. Ἡ συνοδία ἀπεῖχεν ἔτι βέρτσιά τινα τῆς Μόσχας, ὅτε ὁ μέγας πρίγκηψ συνεκάλεσε τὸ συμβούλιον αὐτοῦ, ὅπως συνδιασκεφθῇ περὶ δυσχεροῦς τίνος περιστάσεως· ταχυδρόμοι εἶχον ἀγγεῖλει ὅτι ὁ Βονούμβριος, πορευόμενος εἰς τὴν πόλιν, εἶχεν αὐτοῦ προπορευόμενον ἄνδρα, κρατοῦντα θριαμβικῶς σταυρόν, δυνάμει προνομίου, ἀπονενεμημένου αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πάπα. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἥδυνατο νὰ ταράξῃ τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν τῶν Μοσχοβιτῶν τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσφε διατινικὸς σταυρὸς μετὰ τοῦ ἀναγλύφου αὐτοῦ ἐσταυρωμένου ἀπάδει πρὸς τὰ δόγματα τῆς ὁρθοδοξίας· ἀλλὰς τε ἀμφισβητήσεις πρὸ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως θὰ ἥδαν ἄκαιροι. Τί ποιτέον λοιπόν; Αἱ τῶν βογιάρων γνῶμαι διηρέθησαν· οἱ μὲν, συνδιαλλακτικῶροι ἐπιδεικνύμενοι, ἦνείχοντο νὰ παρέλθῃ τὸ πρᾶγμα ἀπαρατήρητον, οἱ δέ, ἀναμμηνόδιοι τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰσιδροῦ, ἐφοδεῦντο μὴ προκύψῃ σκάνδαλον. Ὁ μέγας πρίγκηψ, διστάζων καὶ ἀμυχανῶν, ἐπεκαλέσατο τελεσθίκως τὴν γνώμην τοῦ μητροπολίτου Φιλίππου, οὗτος δὲ ἐντόνως ἀντέστη κατὰ τοιεύτης λατινικῆς διαδηλώσεως ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Μεσχοβίας. Τοιαῦται τιμαί, εἴπε πρὸς τὸν πρίγκηπα, δὲν δύνανται ν’ ἀποδοθῶσιν ἀντιπροσώπῳ τοῦ πάπα· ἀν οὔτος, ἡγούμενος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, εἰσέλθῃ διὰ τῆς μῆτρας πύλης τῆς καλῆς σου πόλεως Μόσχας, ἐγώ, ὁ πατήρ σου, θὰ ἔξελθω αὐτῆς διὰ τῆς ἀλληλεγούσης τούς κατ’ αὐτὴν παρόντας, οἵτινες ἥδαν ἡ μῆτρα τοῦ μεγάλου πρίγκηπος, ὁ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου νιὸς αὐτοῦ Ἰβάν, οἱ δύο ἀδελφοί αὐτοῦ Ἀνδρέας καὶ Βόρις, οἱ πρίγκηπες καὶ βογιάροι, ὁ τοῦ πάπα ἀντιπρόσωπος Ἀντώνιος Βονούμβριος «μετὰ τῶν Ρεμαίων αὐτοῦ», ὁ τῶν Παλαιολόγων ἀντιπρόσωπος Δημητρίος Τραχανιώτης, ὡς καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ ἐλθόντες ἄλλοι "Ελληνες.

Τῇ ἐπαύριον ὁ Ἰβάν ἐδέξατο εἰς ἀκρόασιν τοὺς ἔνοντας ἀντιπροσώπους, ὑποβαλόντας τὰ συγχαρητήρια καὶ δῶρα τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ γεγονότι.
"Ἄλλως τε δὲν ὑπελείπετο χρόνος πρὸς σκέψεις. Μετέβησαν παραχρῆμα εἰς τὸ μέτριον ἔγχινον οἰκοδόμημα, ὅπερ ἀντικαθίστη τὸν ἱερειπωμένον μητροπολιτικὸν ναόν. Ὁ μητροπολίτης ἐτέλεσε τὸ μυστήριον καὶ πύλην τοὺς νυμφίους, ἀντὶ πάσης ἄλλης ὅμως λεπτομερείας περὶ τοῦ τρόπου τῆς τελετῆς οἱ ρῶσοι χρονογράφοι καταλέγουσι τοὺς κατ’ αὐτὴν παρόντας, οἵτινες ἥδαν ἡ μῆτρα τοῦ μεγάλου πρίγκηπος, ὁ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου νιὸς αὐτοῦ Ἰβάν, οἱ δύο ἀδελφοί αὐτοῦ Ἀνδρέας καὶ Βόρις, οἱ πρίγκηπες καὶ βογιάροι, ὁ τοῦ πάπα ἀντιπρόσωπος Ἀντώνιος Βονούμβριος «μετὰ τῶν Ρεμαίων αὐτοῦ», ὁ τῶν Παλαιολόγων ἀντιπρόσωπος Δημητρίος Τραχανιώτης, ὡς καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ ἐλθόντες ἄλλοι "Ελληνες.

Τῇ ἐπαύριον ὁ Ἰβάν ἐδέξατο εἰς ἀκρόασιν τοὺς ἔνοντας ἀντιπροσώπους, ὑποβαλόντας τὰ συγχαρητήρια καὶ δῶρα τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ γεγονότι.
"Ως πρὸς τὸν Βονούμβριον, ὁ τοῦ πάπα ἀντιπρόσωπος διέτριψεν ἐν Μόσχᾳ ἐπὶ ἔνδεκα περίπου ἑβδομάδας, ἡ ἐν τῇ ρωσικῇ πρωτευούσῃ δὲ διαιροῦντας τὴν πόλει, μάλιστα δὲ τῷ καθολικισμῷ, εἰδικά τινα ἀνάμνησιν. Ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης ὅτι ἐν Ρώμῃ κατὰ τὴν διομολόγησιν τοῦ συνοικείου εἶχεν ἀνακινηθῆ ὁ θρησκευτικὸν ζήτημα, ὅτι ἀμφιβολίαι εἶχον ἀναφύνει περὶ τῆς πίστεως τῶν Ρώσων· ἡ εὐκαιρία λοιπὸν ἥν ἀρμοδιωτάτη πρὸς διασκέδασιν αὐτῶν. Ἀγνωστον ὅποιαι ἐπακαδῶς ἥδαν αἱ ὀδηγίαι τοῦ Βονουμβρίου, ὁποία δὲ ἡ ἐκταδις τῆς πληρεξούσιού τοῦ αὐτοῦ, οὔτος ὅμως ἥδυνηθη νὰ πειθῇ ἐπαρκῶς ὅτι ἀνυπόθετος ἔχαινε μεταξὺ τῶν ἐν Ρώμῃ λόγων τοῦ Βώλπη, διαβεβαιοῦντος ὅτι μετὰ ἔξετασίν τινα τῆς θρησκευτικῆς καταστάσεως τῶν Ρώσων οὔτος προθύμως θὰ ἐδέχοντο τὰς διορθώσεις, ἃς θὰ προστείνειν αὐτοῖς ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ πάπα, καὶ τῆς ἐν Ρωσίᾳ πραγματικότητος. Ἐν τούτων ἐλλείψει ἀνακρίδεως ὁ Βονούμβριος ἐδέπεσε ν’ ἀρκεθῆ εἰς θρησκευτικὴν τινὰ ἐν τῷ Κρεμλίνῳ συζητησιν, ἥν ἔσχε πρὸς τὸν μητροπολίτην Μόσχας Φιλίππον καὶ τὸν Νικήταν Πώποβιτς, διάσημον ἐπὶ τῇ παιδείᾳ αὐτοῦ, οἱ ρῶσοι δὲ χρονογράφοι ἔξαιρουσι τὸν λαμπτόν καὶ τέλειον θρίαμβον, δην κατὰ τὴν περίστασιν ταῦτην κατήγαγεν ἡ ρωσικὴ ὁρθοδοξία. Ὁ Βονούμβριος δὲν ἐδράδυε νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα πρὸ τοῦ Νικήτα, λέγων: «Δὲν ἔχω τὰ βιβλία μου καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν δύναμιν ν’ ἀπαντήσω». Ἀναμνησθῶμεν ἐνταῦθα ὅτι ἔνα αἰῶνα βραδύτερον δημιούρησεν προτότιτος κατὰ τὰς ρωσικὰς πηγὰς νίκην Ἰβάν ὁ Δ’ ἐν ταῖς πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖται θείας τιμᾶς καὶ φέρεται ἐπὶ φορτῆς ἔδρας, ξύρεται τὸν πώγωνα καὶ φέρει σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος. Ὁ δεινότατος τῶν Ἰπσουτῶν, ἐξ ἀπρόσπτου καταληφθείς, οὐδὲν εὑρε πρὸς τὸν Ποσεΐνον συζητήσειν αὐτοῦ, συνοψίδας τῷ 1582 τὰς καθολικὰς ἐπεριόδους εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια, ὅτι ὁ πάπας οἰκειοποιεῖτ

ην ειρηνική, ό τού πάπα δὲ ἀντιπρόσωπος κατέλιπε τὴν Μόδχαν μετὰ καλῶν δώρων τοῦ μεγάλου πρίγκηπος τῇ 14]²⁶ Ιανουαρίου 1473.

Ἐξῆς θὰ ιστορίωμεν τὴν ἔκβασιν τοῦ ἐπεισοδίου Τρεβιζάνου, καὶ τὴν κατὰ παρόρμυσιν τῆς Σοφίας ἀποτίναξιν τοῦ ταταρικοῦ ζυγοῦ καὶ ὁριστικὴν εἰσόδον τῆς Ρωσίας ἐν τῇ ὁδῷ τῆς Ἀναγεννήσεως.

(Ἀκολουθεῖ).

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΒΑΒΥΛΩΝΑ.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ.

Ανεργάσθη ἐν τῷ "Ἐκλητικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ" ὑπὸ Κ. ΝΕΤΑΞΑ, Βοσπορόν.

"Εμοιδοι κυρίαι καὶ κύριοι,

Μή περιμένετε μήπετε ἐπιστημονικὸν τίνα ἐφεύρεσιν, οὔτε ἀρχαιολογικὴν τίνα ἀνακάλυψιν. Θὰ σᾶς ἀφηγηθῶ ἀπλούστατα διὰ τὴν ἐνθυμοῦμα ἐκ μιᾶς ἐκδρομῆς, τὴν ὅποιαν ἐπεχείρησα εἰς τὴν Βαβυλῶνα κατὰ τὸν τελευταῖον Μάρτιον. Κατ' ἄτος ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος διὰ τῶν πνευματικῶν συνεισφορῶν δεδοκιμασμένων ὄπτορων σχηματίζει κεφάλαιον, δυνάμει τοῦ ὅποιου σᾶς προσδέσσει λιαν ἐνδιαφερούσας ἐσπερίδας. Προσεκλήθην λιαν εὐγενῶς ὑπὸ τοῦ ἐριτίμου κυρίου προέδρου νὰ συνεισφέρω ἐφέτος κ' ἐγώ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ φιλολογικὸν βαλάντιον ἐνὸς περιηγητοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔναι πλούσιον, διὰ τοῦτο προλαμβάνω νὰ σᾶς παρακαλέσω δημοσίᾳ μετ' ἐπιεικείας τὴν πενιχρὰν προσδοχάν μου. Θὰ σᾶς μεταφέρω εἰς τόπους μεμακρυσμένους, εἰς χώρας σχεδὸν ἀγνώστους, εἰς ἐπικρατείας, βεβυθισμένας εἰς τὰ βάραθρα τῆς λιθίς, καὶ τοῦτο κχρίς νὰ ὑποβληθῆτε οὕτε εἰς ἔξοδα.

Ἡ μεταφορὰ δύμως αὕτη, ὑμῶν μὲν καθημένων ἐπὶ τῶν ἐδρῶν σας, ἐμοῦ δὲ διαλεγομένου μετὰ παρατόλμου ἴσως οἰκειότητος, δὲν εἶναι τόσον εὔκολος. Πρόκειται νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀρχαίαν Βαβυλῶνα, κειγέννην ἐπὶ τῶν ὁρθῶν τοῦ Εὑφράτου, εὐρισκομένην ἐντὸς μιᾶς τῶν σπουδαιοτέρων νομαρχιῶν τῆς ὁθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, τὴν Βαγδάτην, ἥτις θεωρεῖται ως ἡ πόλις ἡ μᾶλλον ἀπόκεντρος. Διότι, ἐὰν σύμερον θελήσῃ τις νὰ μεταβῇ ἐντεῦθεν εἰς Ἰνδίας, τῷ ἀρκούσιν ἡμέραι δεκαοκτώ, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Κίναν τῷ ἀρκούσιν ἡμέραι δεκαοκτώ, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀμερικήν τῷ ἀρκούσιν ἡμέραι δεκαπέντε, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Σαμαρκάνδαν καὶ Βουχάραν τῷ ἀρκούσιν ἡμέραι δέκα ἥως δώδεκα, ἐνῷ διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Βαγδάτην ἀπαίτεῖται μὴν ὀλόκληρος· ὥστε δικαίως ἡ Βαγδάτη θεωρεῖται ως μία τῶν μᾶλλον ἀποκέντρων πόλεων. Καὶ δύμως αἱ ὁδοὶ εἶναι πολλαὶ καὶ τὰ δρομολόγια ποικίλα, νὰ μ' ἐπιτρέψητε δὲ νὰ σᾶς περιγράψω τὰ κυριώτερα ἢξ αὐτῶν, ὥστε νὰ τὰ γνωρίζητε.

Διὰ νὰ μεταβῇ τις πρὸς ἡμίσεως αἰώνος ἀπὸ τῆς ὁθωμανικῆς πρωτευούσης εἰς τὴν Βαγδάτην, μικρὸν μόνον τανίαν θαλάσσης ὑπερχεοῦτο νὰ διέλθῃ· πλοιάριον τὸν διεπόρθμενο μέχρι τῆς Χρυσοπόλεως. Φθάσας δύμως ἐκεῖ, ὥφειλε νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὸν ἀρχηγὸν σχηματιζομένου καραβανίου, νὰ προσκολληθῇ εἰς τὴν συνοδίαν καμπλαγωγοῦ ἢ νὰ φιλιωθῇ μ' ἔνα ἐμπορον δακχάρεως καὶ ὑψηστάμενος τὰς ἰδιοτροπίας ὅλων αὐτῶν, νὰ ἐκκινήσῃ τέλος πάντων. . . οὐχὶ βεβαίως διὰ τὴν Βαγδάτην, ἀλλ' ἀπλούστατα διὰ τὴν Νικομήδειαν, δπον τὰ ἔργα ἐπεταλώνοντο καὶ οἱ δοιοπόροι μετέβαινον πρὸς καθαρισμὸν εἰς τὸν λουτρῶν ἐκεῖθεν μετά τινων ἡμερῶν ἀνάπταυσιν διηθύνοντο βραδέως εἰς Ἀγκυραν, ὅπου τὸ ἐν τοῖτο τῆς συνοδίας ἥλλαζε μὲ νεπλυδας· ἔξ Ἀγκύρας ἀνεχώρουν διὰ τὴν Τοκάτην, δπον συνέπιπτε νὰ πανηγυρίσουν τοιήμερόν τινα ἑοτίν, καὶ κατόπιν ἀπήρχοντο γδιὰ Σεβάστειαν, δπον αἴφνης ἥθενει ἢ ἀπέθηνσκεν δ ἀρχηγὸς τοῦ καραβανίου. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο δὲν ἡμέραιζε διόλου γδιὰ τὸ Χαρπούτ καὶ ἐκ Χαρπούτ ἐφθαναν τέλος εἰς Διαρεκίουν, σταθ-

μόν, ὅπου ἡσύχαζον ἐπὶ μερικὰς ἐβδομάδας. Ἐντεῦθεν ἡ συνοδεία διηρεῖτο συνήθως εἰς δύο, εἰς τοὺς χερδαίους καὶ τοὺς ἐνύδρους· οἱ πρῶτοι ἐξηκολούθουν τὴν διὰ τῆς ἐρήμου πορείαν τῶν, ἐνῷ οἱ δεύτεροι, ἐπώλουν τὰ ζῶα τῶν, ἐπειθιβάζοντο σχεδίας κροπιζομένης ἐπὶ φουσκωμένων ἀσκῶν, τῷ βονθείᾳ δὲ τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος διηρχούντο τὸ Μοσούλ καὶ τέλος ἐφθανον εἰς τὴν ποθητὴν πρωτεύουσαν τῶν καλιφῶν! Οὔτως δὲ δοιοπόρος, δ ἀναχωρῶν τὸν μάρτιον, μόλις ἐφθανεν τὸν νοέμβριον, ενίστε δέ, ἀν ἔγγαμος τις ἐπεχείρει τὸ ταξείδιον τοῦτο μετὰ τῆς οικογενείας του, ἐφθανεν αἴφνης εἰς τὸ Βαγδάτιον ἔχων πύξημένην τὴν οικογενείαν του κατὰ ἓν περιπλέον μέλος.

Βαθὺποδὸν δύμως οἱ λιμένες ἐπλιθύνθησαν καὶ αἱ ὁδοὶ ἐπολαπλασιάσθησαν. "Ἄν θέλητε σήμερον, ἐξέρχεσθε εἰς Σαμψοῦντα καὶ ἐκεῖθεν μεταφέρεσθε ἐφ' ἀμάξης μέχρι Διαρεκίου, ὅπόθεν ἐπιθιβάζεσθε τῆς ἀσκῶντος λέμβου. "Ἄν δχι, ἔχετε εἰς τὴν διάθεσιν σας τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρέττας, ὅπόθεν διὰ Χαλεπίου, παραπορευόμενοι κατὰ μῆκος τὸν Εύφρατην, φθάνετε εἰς τὸν δρόνον δας. "Ἄν δυμως πάλιν θέλετε, δύνασθε νὰ μεταβῆτε εἰς Αιγυπτον, νὰ φύστητε εἰς Σουέζ, νὰ ἐπιβῆτε ἐνὸς ἀτμοπλοίου τῶν «Βρεττανικῶν Ἰνδῶν», νὰ διαπλεύσητε καὶ ὑμεῖς τὴν Ερυθρὰν ἀβράχοις ποδίν, ως ἄλλοτε οἱ Ἐδραῖοι, νὰ ναυτιάσητε διάλιγον ἐπὶ τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ νὰ ἀποβιβασθῆτε εἰς Βασδόραν, ἥτις εἶναι δ λιμὴν τὰς Μεσοποταμίας καὶ ὅπόθεν μετὰ τεσσάρων ἡμερῶν ποταμοπλοίοιαν φθάνετε τέλος πάντων εἰς τὴν Βαγδάτην!

"Ἐλησμόνησα ν' ἀναφέρω καὶ ἐτέραν δόδον, ἀρχαὶ μὲν ἀλλ' ἐπισής ἐνδιαφέρουσαν, διὰ τῆς δόπιας μετέόν εἰς Βαγδάτην γνωστός μου Ἀγγλος, προτοῦ νὰ διορυχθῇ τὸ Σουέζ. Ἀνεχώρησεν ἐκ Λίβερπούλ ἐπὶ ιστιοθόρου καὶ ἐπεσκέψθη τὴν Γαλλίαν, τὸ Γιβραλτάρ, τὴν Μαδέραν, τὰς Καναρίας, τὴν Σενεγαμβίαν, εἰδεν ὅλα τὰ παράλια τῆς Γουινέας, ἄγριά τε καὶ ἐξημερωθέντα, ἐλλιμενίσθη ἐνώπιον τῆς Βεγγούελας καὶ τῆς Ὄπεντοτίας καὶ, παραπλεύσας τὸ φορεόν ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, διῆλθε μεταξὺ Μαδαγασκάρης καὶ Μοζαϊμπικῆς, ἀνέπινευσε τὸν ἀέρα τῆς Ζανζιβάρης, ἐρρίγησε πρὸ τῶν ἀπασίων μορφῶν τῶν Σομαλῶν καὶ μετὰ μειδιάματος αὐταρεσκείας διέκρινεν ἐπὶ τέλους τῆς Αραβίας, ὅπόθεν διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ ἐφθασε τέλος εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ὅποιας ὁδόνδεσια! "Ἄν ἐνθυμοῦμα καλῶς, δ Ἀγγλος οὗτος Βάσκο διὰ Γάμα ἐώρτασε κατὰ τὸ ταξείδιον αὐτὸς δις τὰ Χριστούγεννα· ἐφθασεν δύμως τέλος εἰς Βαγδάτην. Τὸ περιηγητικὸν αὐτὸς δρομολόγιον τὸ ἀποκηρύττω, διότι καὶ ἐγὼ διὰ νὰ τὸ εἴπω καὶ ὑμεῖς διὰ νὰ τὸ ἔκουσητε ἐκουράσθημεν· προτιμῶ μᾶλλον νὰ μεταβῶμεν δοι διὰ τῆς φαντασίας εἰς τὴν Βαγδάτην. Πόδιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ χειμῶνος εὐκρατον, πόδιν φιλόξενον, ἀριθμοῦσαν 130 περίπου χιλιάδας ψυχῶν, πόδιν διατηροῦσαν εἰσέτι τὰ ἀρχαὶ ἀνατολικὰ ἔθιμα, πόδιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ βλέπετε τις τύπους καὶ ἐνδυμασίας τοῦ παρελθόντος αἰώνος, ἐντὸς τῆς δόπιας ἀναπνέει τὸ ἀρωμα τῆς Ἀγατολῆς, οἷον ἀναπαριστᾶ αὐτὸς τῇ ὁνειροπόλος φαντασιοπληξία του, καὶ ἐν τῇ δόποιᾳ βλέπετε εἰκόνας, ιοῖς τῆς γραφής του, διαφέροντες δ ἡσυχοδύλακας. μὲ τὰς ἀποσκευάς, μὲ τὸ προσωπικὸν καὶ μὲ τὸν δημητρόν, ἀπετελέσαμεν μικρὸν καραβάνιον, φερόμενον ἐπὶ δέκα ἡμιώνων, καὶ ἐξεκινήσαμεν ἐκ Βαγδάτης τὴν τετάρτην, 11 μαρτίου, περὶ τὴν 1 ὥραν τῆς πρωΐας τουρκιστί.

"Ἀλλ' ἡ ἀφίξις ἡμῶν εἰς Βαγδάτην δὲν ἀρκεῖ. Ἀπὸ τῆς Βαγδάτης εἰς τὴν τοποθεσίαν τῆς ἀρχαίας Βαβυλῶνος χρειάζεται ἀκόμη δύο ἡμέραι δοιοπορία· εἶναι δὲ πολὺν εὔκολωτερον νὰ ἐπιχειρήσῃ τις ταξείδιον ἐντεῦθεν μέχρι Παρισίων καὶ Λονδίνου· ἦκεδρομὸν ἐκ Βαγδάτης μέχρι Βαβυλῶνος. Εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου λείπουν τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, τὰ καταλύματα, δ ὅις σταθμοὶ καὶ τὰ ἔνοδοσχεῖα, μία τοιαύτη ἐκδρομὴ λαμβάνει τὴν σπουδαιότητα ἐκστρατείας. Διὰ τοῦτο, χωρὶς νὰ ἐννοήσω πως, μὲ τοὺς δύο ἵππους ἀρχοφύλακας. μὲ τὰς ἀποσκευάς, μὲ τὸ προσωπικὸν καὶ μὲ τὸν δημητρόν, ἀπετελέσαμεν μικρὸν καραβάνιον, φερόμενον ἐπὶ δέκα ἡμιώνων, καὶ ἐξεκινήσαμεν ἐκ Βαγδάτης τὴν τετάρτην, 11 μαρτίου, περὶ τὴν 1 ὥραν τῆς πρωΐας τουρκιστί.

Μετὰ ἡμίσεων ὥραν διηλθομεν τὴν γέφυραν, ἥτις συνενοῖ τὰς ἐπὶ τοῦ Τίγρητος κειμένας δύο πλευράς τῆς Βαγδάτης, καὶ ἐξηλθομεν τῶν πυλῶν τῆς πόλεως. Διπυθνόμεθα πρὸς δυσμάς· Ἐνωπίον ἡμῶν ἐξετείνετο ἀπέραντος καὶ ἀτέρμων ἡ Μεσοποταμία, ἡ κοιλάδα αὕτη τόσων κλαυθμῶνων καὶ τόσων ἡρωϊκῶν πράξεων. «Τὸ πεδίον, ως εἴπεν ἄλλοτε ὁ ἀκριβολόγος Εενοφόδην, εἶναι ἀκόμη ὄμαλὸν ὄσπερος θάλαττα», τὸ δὲ ἀπαλὸν αὐτοῦ ἔδαφος ἥτο